Frukt og grønt – størst potensial i norsk jordbruk?

Anders Nordlund
styreleder i Gartnerhallen SA

Politikkseminar 1. sept. 2016
Litteraturhuset

Grøntsektoren – en viktig verdiskaper

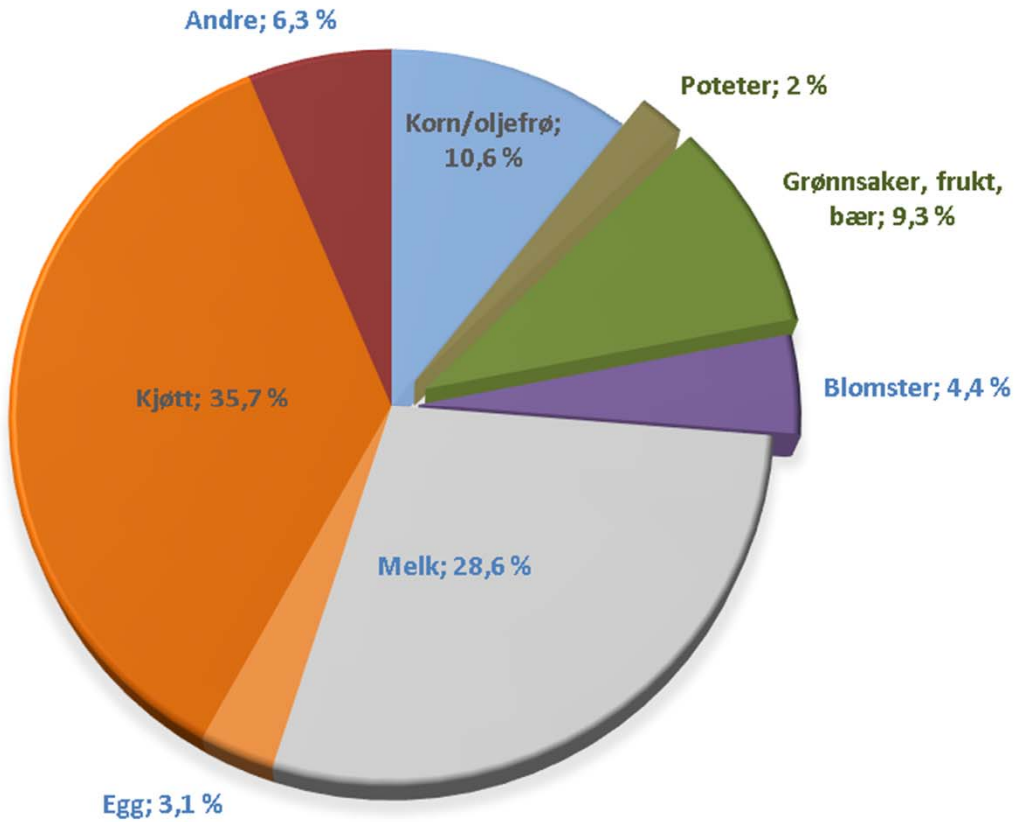

Kilde: Totalkalkylen for jordbruket (2015)

Historisk utvikling

Utvikling i norsk kosthold

Figur 2. **POTETER, POTETER TIL POTETPRODUKTER, GRØNNSAKER, FRUKT OG BÆR**

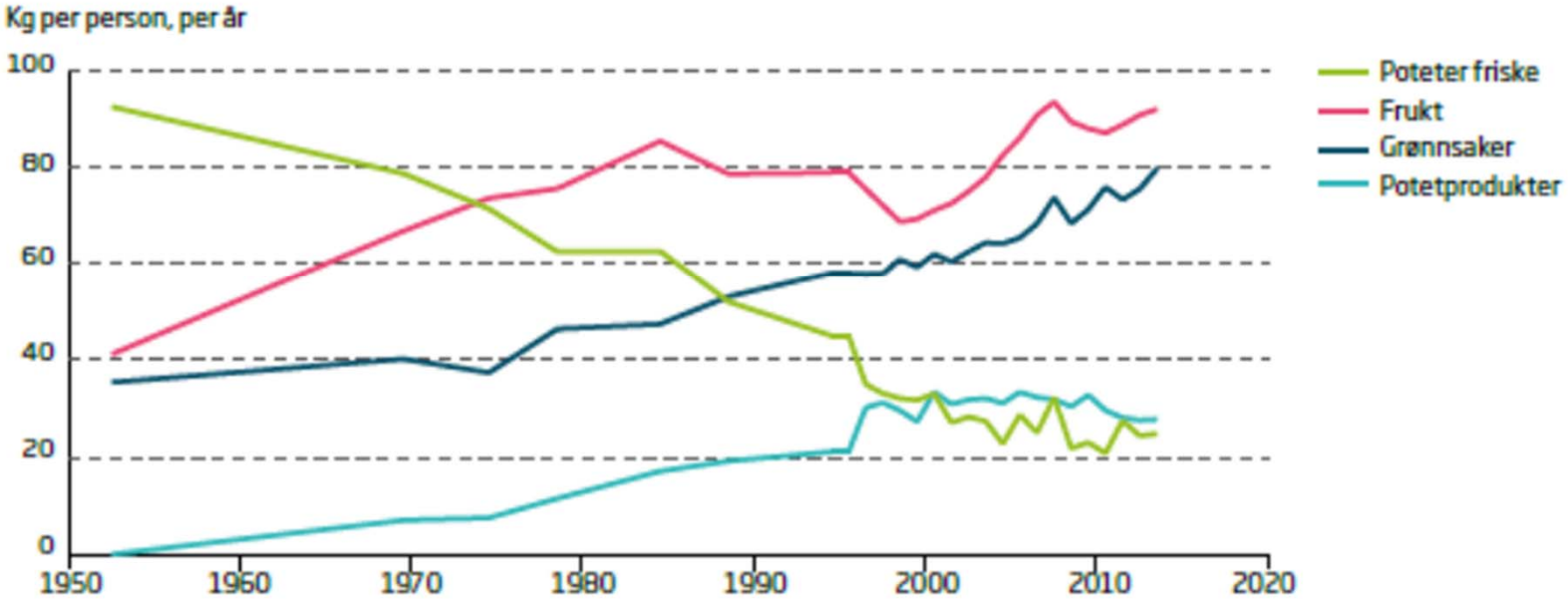

Kilde: Helsedirektoratet

Utvikling de siste 10 årene

- Grønnsaker;
  38% volumøkning totalt, 43% volumøkning norskprodusert – norskandel fra 52 til 54%.
- Poteter;
  14% volumøkning totalt, 10% volumreduksjon norskprodusert – norskandel fra 78 til 62%
- Bær:
  164% volumøkning totalt, 68% volumøkning norskprodusert – norskandel fra 49 til 31%
- Frukt
  11% volumøkning totalt, 36% volumreduksjon norskprodusert – norskandel 2% uendret

Optimistisk scenario fram mot 2030

Forutsetninger

- Fremskrivning av forbruksveksten som har vært *pr forbruker* de siste 10 årene, OFG
- Forsterkning/korrigering av denne veksten med 1 - 5 %-poeng hvert år, vårt anslag
- Befolkningsutvikling, prognose SSB
- Økende norskandel
- Verdiutvikling, avtakende vekst basert på dagens nivå
- Areal: 1 % produksjonseffektivisering pr år

Oppsummert 2016 - 2030

- Grønnsaker:
  85% volumøkning totalt, 99% volumøkning norskprodusert – norskandel fra 53 til 57%.
- Poteter:
  15% volumøkning totalt, 44% volumøkning norskprodusert – norskandel fra 64 til 80%
- Bær:
  128% volumøkning totalt, 189% volumøkning norskprodusert – norskandel fra 26 til 33%
- Frukt:
  32% volumøkning totalt, 75% volumøkning norskprodusert – norskandel fra 2 til 3%

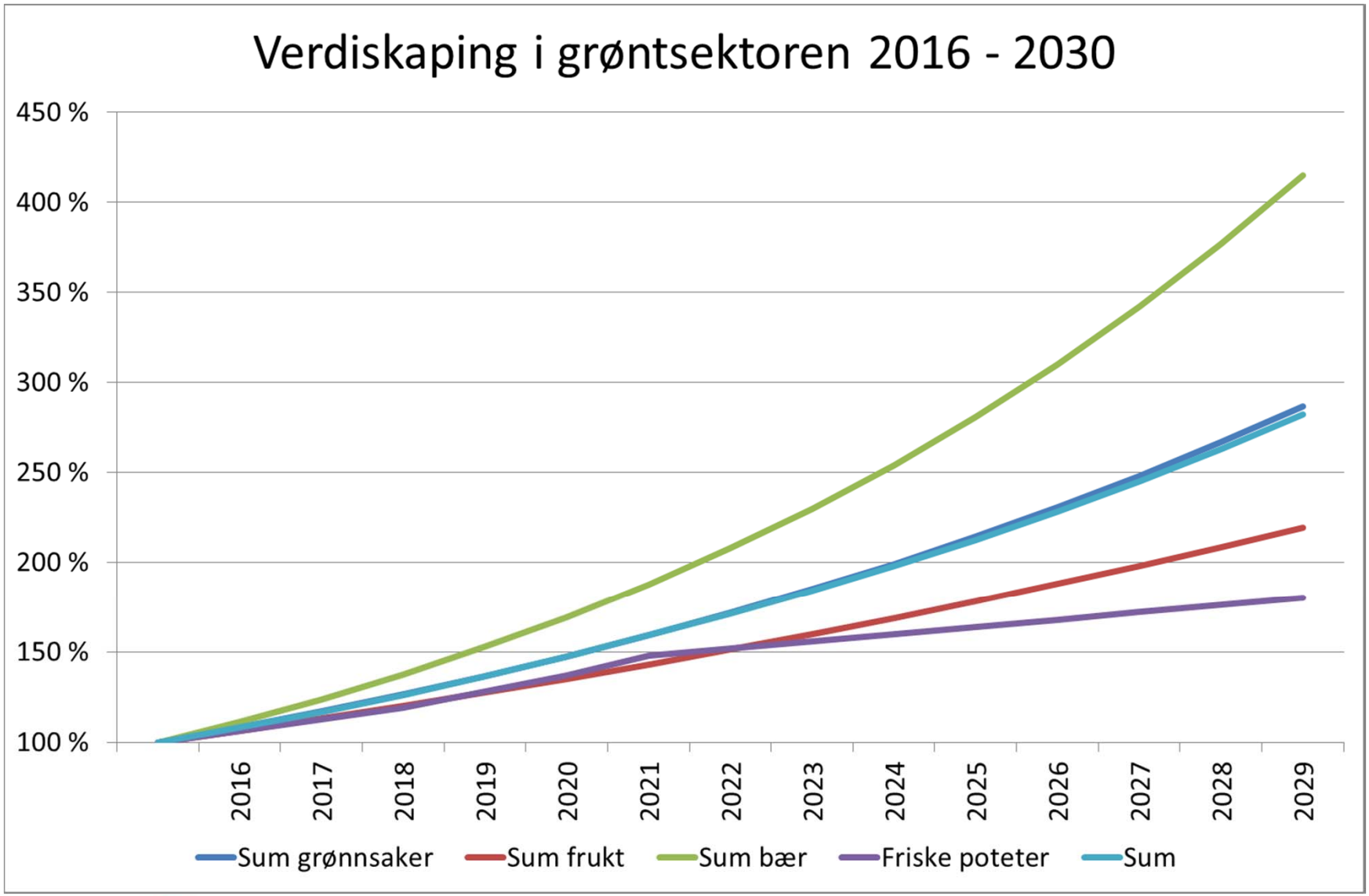
Verdiskaping i grøntsektoren 2016 - 2030
450 %
400 %
350 %
300 %
250 %
200 %
150 %
100 %
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
Sum grønnsaker
Sum frukt
Sum bær
Friske poteter
Sum

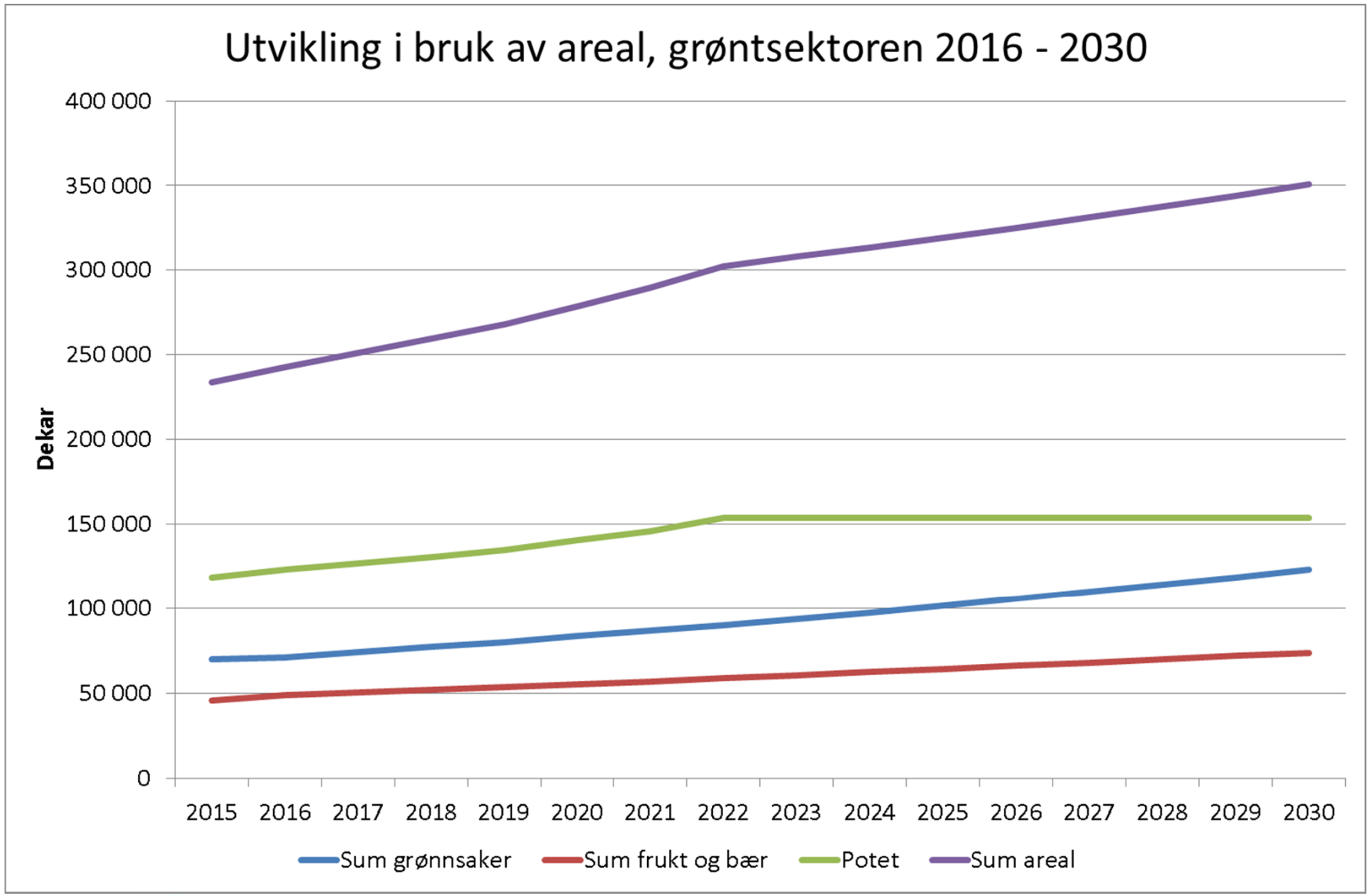
Utvikling i bruk av areal, grøntsektoren 2016 - 2030
Dekar
400 000
350 000
300 000
250 000
200 000
150 000
100 000
50 000
0
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
Sum grønnsaker
Sum frukt og bær
Potet
Sum areal

Er disse anslagene sannsynlig ?

Drivere for videre vekst

- Befolkningsframskrivningene
- Endret kosthold
- Klimatilpasning
- Forbrukerpreferanser

Figur 1. Befolkningsframskrivningene

Fordi framtiden er usikker, utarbeider vi flere alternative framskrivinger. De har ulike forutsetninger om komponentene som påvirker befolkningsutviklingen.

Fruktbarhet

Hvor mange barn kommer kvinner i Norge til å føde?

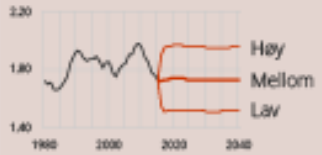

Levealder

Hvor lenge kommer kvinner og menn til å leve?

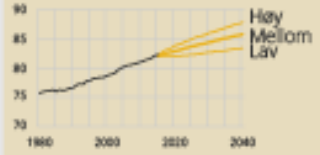

Nettoinnvandring

Hvor stor blir årlig inn- og utvandring i årene framover?

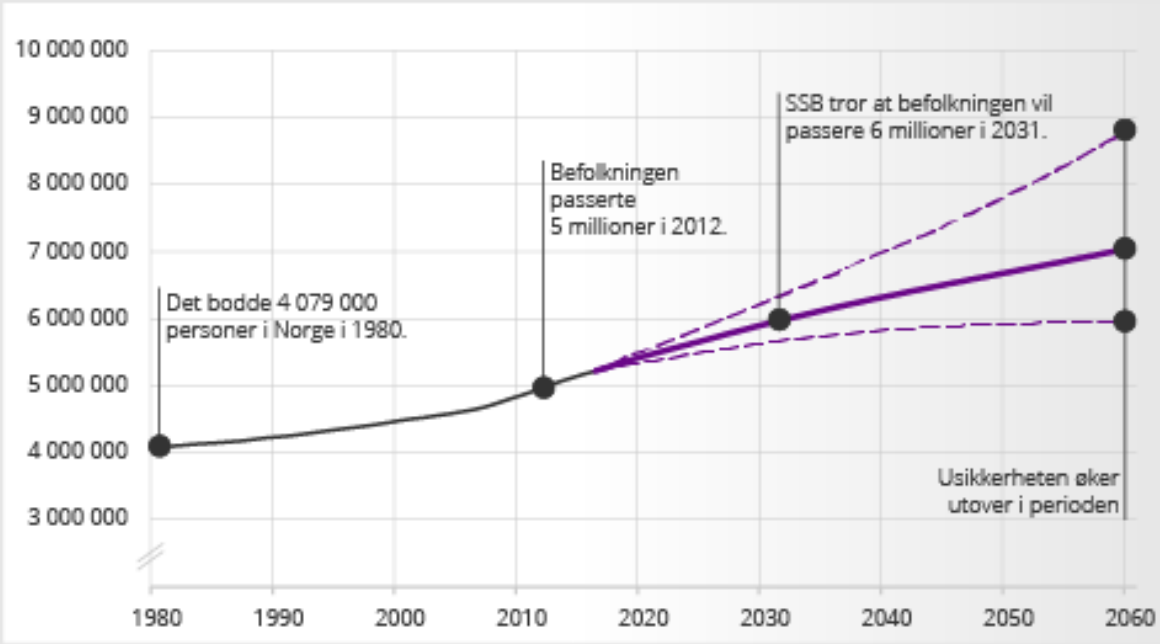

Forutsetningene kan ha ulike verdier.

Disse settes sammen i flere alternativer:

Høy nasjonal vekst
Høy fruktbarhet
Høy levealder
Høy nettoinnvandring

Hovedalternativet

Lav nasjonal vekst
Lav fruktbarhet
Lav levealder
Lav nettoinnvandring

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

www.ssb.no/folkfram

Endret kosthold - økt forbruk av frukt og grønt

> Helsedirektoratet anbefaler et variert kosthold med mye grønnsaker, frukt og bær, grove kornprodukter og fisk, og begrensede mengder bearbeidet kjøtt, rødt kjøtt, salt og sukker.

Forbruket av frukt og bær har økt med nesten 20 prosent (2004-2014). Det er ønskelig med en ytterligere økning i forbruket av grønnsaker, frukt og bær. Forbruket av matpoteter og poteter til produksjon av potetprodukter har gått ned. Forbruket av korn har også minsket.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet

- Besparelser for samfunnet:

fra 38 mrd til 64 mrd

Grøntsektoren bidrar med klimavennlig matproduksjon

- Klimabelastningen ved produksjon og forbruk av mat må reduseres. Landbruket vil bli pålagt betydelige utslippsreduksjoner.
- Produksjon av spesielt grove grønnsaker og poteter har et **lavt klimaavtrykk**.
- Å spise mer norsk frukt, bær og grønnsaker og poteter er ett av flere viktige tiltak du kan gjøre som enkeltperson for å redusere klimautslippene.

Forbrukerpreferanser

- ***Stadig flere forbrukere ønsker norskproduserte grøntvarer– og gjerne lokalproduserte.***
- ***Smak***
- ***Ferskhet***
- ***Den unike historien***
- ***Trygg mat***

TAKK FOR

OPPMERKSOMHETEN

Hva må til for å oppnå dette?

- Opprettholde et velfungerende importvern
- Jordvern og tiltak for å ta vare på dyrket mark
- Investeringsvirkemidler og fondsordninger
- Forskning og utvikling
- Utdanning og rekruttering
- Nye sorter, ny teknologi og nye dyrkingsmetoder
- Utvidede sesonger og bedre utnyttelse av råvarene
- Redusert matsvinn
- Biologisk mangfold, eks. bier til pollinering

Produksjonsverdi i grøntsektoren

(mill. kroner eksklusiv tilskudd)

	2004	2010	2012	2013	2014	2015*
Grønnsaker (friland)	667	1038	1083	1313	1500	1372
Grønnsaker (veksthus)	351	517	634	634	682	370
Frukt	133	517	140	198	221	176
Bær	220	317	334	274	432	388
Poteter	503	617	633	661	694	721
SUM	1874	2654	2824	3080	3529	3327

Kilde: Budsjettnemnda for jordbruket, Totalregnskapet

«GROfond»

- Gartnerhallen SA, BAMA Gruppen AS og NorgesGruppen ASA har vedtatt etablering av GROfond på 100 millioner kroner.
- Fondet skal finansiere utviklingsprosjekter i norsk frukt- og grøntnæring i minst 10 år fremover.